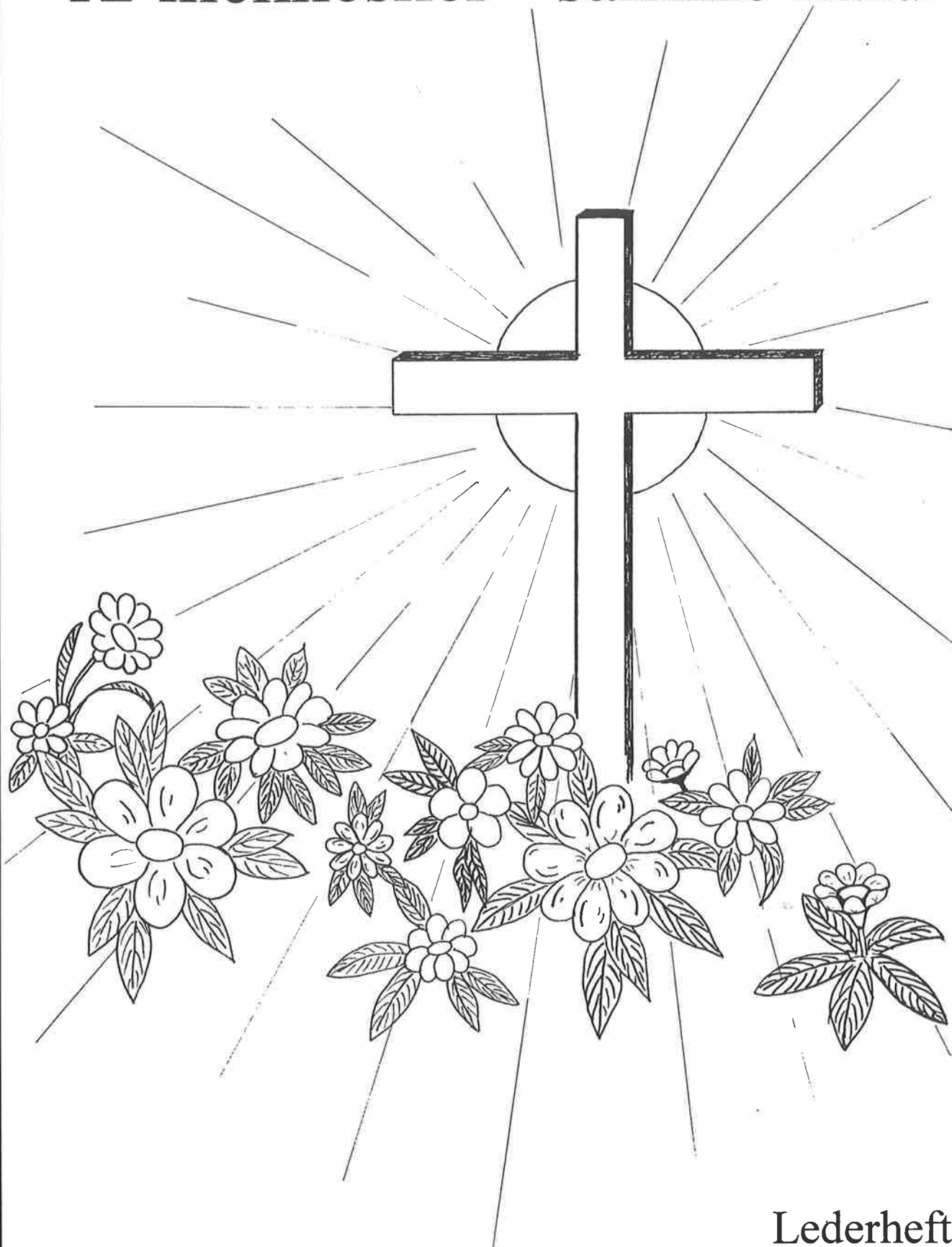

JESU DISCIPLE

12 mennesker - samme kald

Lederhefte

Forord

Mennesker er forskellige. Sådan har Gud villet det og sådan var det også med Jesu disciple. Alle fik de Jesu kald til at følge ham og tro på ham, men fordi de var forskellige fik kaldet forskellige konsekvenser for dem. På samme måde som deres temperament gav dem forskellig menneskelig kulør, farvede det også den måde de levede sammen med Jesus på. Nogle var stille og tilbagetrukkede mens f.eks. Peter altid stod i front og brugte store ord.

Gennem disciplene kan vi derfor også lære noget om at troen på Jesus ikke altid får de samme konsekvenser for os. Jesus elsker os alle sammen og kalder os til tro på hans frelse. Her er der hverken forskel på jøde eller græker, mand eller kvinde, slave eller fri. Men når vi skal til at leve livet med Jesus, så kan det være meget afgørende om vi fra naturens side er stille og bly eller dumsdristige og store i slaget. Her er disciplenes liv med Jesus en åben bog, som vi hver især kan lære af, og tanken med dette juniorhefte er at børnene, uanset hvem de er eller hvordan de er, ser, at Jesus elsker dem og har brug for dem.

Materialet er udarbejdet primært for børn i 10-14 års alderen. Bibeltimen kan let tilpasses til mindre børn, mens opgavearket er for svært for mindre børn. Spørgsmålene på opgavearket kan bruges på to måder. Børnene kan selv sidde og arbejde med spørgsmålene og skrive svarene ned, men bedst er det nok at snakke om dem i fællesskab, så børnene kan dele deres erfaringer med hinanden.

Til dispositionen har jeg ladet mig inspirere af et norsk materiale, *Jesu tolv apostler*, af Olaug Vervik Bollestad og Randi Dyrerud fra Indremisjonsselskapet. Idéerne til illustration af pointen har jeg bl.a. hentet fra *Simple Object Lessons for Young Children* af Greg Squyres og *Enlightening Object Lessons for Children* af Robert S. Coombs begge udgivet på Baker House i 1992. De anbefales iøvrigt til yderligere inspiration og kan fås gennem ELM's Forlag.

Karlsunde maj 1994
Jens Bruun Kofoed

Bibeltime 1

Mattæus - tolderen

TEKST

Mattæus 9,9-13

MÅL FOR BIBELTIMEN

At hjælpe børnene til at opdage

- at Jesus ønsker at helt almindelige mennesker skal følge ham
- at Jesus vil være ven med alle slags folk

BAGGRUNDSORIENTERING

Kapernaum af Καφαρναουμ som kommer af det hebraiske *kefær nahum*, der betyder *Nahums by*. Byen var centrum for Jesu virksomhed i Galilæa og lå ved den nordlige bred af Genezaret Sø (Mark.4,13) i nærheden af det sted, hvor Jesus mødte de 5000. Byen var en vigtig by i Israel, eftersom der både var en synagoge (Matt.9,18), en militærforlægning (Matt.8,5) og en romersk toldstation (Matt.17,5).

Tolder. Overalt i romerriget var varetransport og færdsel pålagt told og afgifter. Købmænd og andre som krydsede grænser, byporte og broer blev derfor standset ved de forskellige toldstationer, for at blive afkrævet penge. De egentlige toldembedsmænd, overtolderne, var som regel velstående og fornemme romere, som bortforpagtede forretningen til folk på det enkelte toldsted. De lokale toldopkrævere blev kaldt *portitores*, som egentlig betyder *toldbetjente på havnen*. I Israel var det som regel jøder, der stod for denne pengeopkrævning, og tolderne var ofte fristet til at opkræve flere penge end nødvendigt og fuskede derfor med afvejningen og opmålingen af de forskellige varer de skulle fortolde. Både af denne grund og fordi disse toldere gik i besættelsesmagts tjeneste, blev de nærmest betragtet som samfundets udskud og stillet i bås med ludere og andre grove syndere (Mark.2,16; Luk.15,1 og 19,7). Jesus, som var *tolderes og synderes ven* (Matt.11,19) undlod imidlertid ikke at kalde netop en tolder, Mattæus, til apostelgerningen. Måske har han kendt Mattæus i forvejen, eftersom Kapernaum på dette tidspunkt var Jesu hjemby.

Måltid bruges i Bibelen ofte som en betegnelse for fællesskab mellem mennesker. Helt naturligt fik nadverfejringen, hvor Jesu legeme og blod jo på en helt speciel måde skaber fællesskab, derfor også en helt central placering i den første menighed. Vores danske ord *nadver* kommer i øvrigt fra det oldnordiske *natt verror* og betyder ganske enkelt *aftensmad*.

Isralitterne på Jesu tid plejede som regel at indtage to måltider om dagen, nemlig en enkel frokost og et hovedmåltid om aftenen.

Mattæus var oprindelig en jødisk toldtjenestemand, der arbejdede ved toldboden i Kapernaum og som derfor tilhørte den gruppe af jødiske overløbere, som var dybt foragtet af deres folk.

Det var meget almindeligt at have to navne, og Mattæus blev også kaldt Levi (Mark.2,14 og Luk.5,27). Navnet *Mattæus* er en gengivelse af det græske Ματθαίον, som igen er en gengivelse af det hebraiske *mattijah*, der betyder *Guds gave*.

Da Mattæus blev mødt af Jesu kald, *stod han straks op og fulgte ham* (Matt.9,9; Mark.2,14 og Luk.5,27-28). Kort efter gjorde han et gæstebud for Jesus. Her var *toldere og syndere* indbudt og kom villigt (Matt.9,10; Mark.2,15 og Luk.5,19). Mattæus ville vel på denne måde ikke bare vise Jesus ære, men også bekende for sine gamle venner at han var blevet Jesu discipel. Måske håbede han også at nogle af dem ville blive vundet for Guds rige. Det er i forbindelse med dette gæstebud vi har de kendte Jesus-ord: *de raske trænger ikke til læge, men de syge. Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige men syndere til omvendelse* (Luk.5,31-32).

Ifølge traditionen virkede Mattæus i sit hjemland som evangelist i ca. 15 år, hvorefter han rejste til bl.a. Etiopien, Syrien og Makedonien. Traditionen fortæller også at han blev henrettet med sværd og at han døde som martyr.

BIBELTIME

1. Indledning

Fortæl lidt om Mattæus

- hvordan han levede
- hvordan han mødte Jesus
- Læs eller fortæl beretningen fra Matt.9,9-13

2. Jesus han er synderes ven

Overfor Jesus er alle mennesker lige - der er ingen personsanseelse. Jesus *skuer nemlig ikke hunden på hårene* men ser på menneskets indre. *Han vidste hvad der gemmer sig i mennesket* (Joh.2,25). Og her er der ikke så meget forskel på farisæere og toldere! *Alle har jo syndet og har mistet herligheden fra Gud* (Rom.3.23).

Fortæl lidt om hvad det vil sige at have en god ven.

- om ikke *at skue hunden på hårene*
- om at blive holdt af selv om man svigter og ikke gengælder godt med godt

Fortæl lidt om hvad det vil sige at Jesus er *tolderes og synderes ven*.

- om at Jesus ikke ser på vores fromme eller ikke-fromme ydre men på vores hjerte
- om at være elsket af Jesus på trods af synden i vores tanke, ord og handling

3. Mattæus blev Jesu discipel

Mattæus forlod sit arbejde som tolder, fordi han ville være sammen med sin nye bedste ven. Jesus havde nemlig vist ham, at han var elsket, tilgivet og brugbar på trods af alt, hvad han havde gjort forkert. Da begyndte hans liv sammen med Jesus. Og at følge Jesus og være sammen med ham er det samme som at tro.

I dåben begyndte livet med Jesus for os. Vi bliver nemlig døbt, fordi Jesus vil være vores bedste ven. Ikke hvilken som helst ven, men en ven, som kender os som dem vi i virkeligheden er og som alligevel elsker os. Og han blev korsfæstet og stod op for at vi kunne følge ham og blive hans venner, brødre og søstre. Derfor siges det også i barnedåben: *Modtag det hellige korsets tegn både for dit ansigt og din bryst til et vidnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfæstede og opstandne Jesus Kristus*.

Og sådan kalder Gud os stadig. Til at blive ved med at leve det liv sammen med ham, som begyndte ved barnedåben. Og også for os gælder det, at dét at følge Jesus og være sammen med ham er det samme som at tro.

4. At være Jesu ven

At være ven med Jesus er at være *hvor* Jesus er og at være *som* Jesus er. Mattæus *stod straks op og fulgte Jesus*. Hvor han før havde brugt tid på andre ting, valgte han nu at følge Jesus og bruge tiden sammen med ham. Og så inviterede Mattæus sine gamle venner til middag. På den måde viste han også at han ikke var blevet *for from* til at være sammen med sine gamle arbejdskammerater, de foragtede toldere. Når de var gode nok til Jesus, var de det også for ham. Sådan kalder Jesus også os til at være. Til at være sammen med ham, som elsker os på trods af vores synd og til at vise andre mennesker hen til samme kærlighed ved ikke at være for gode til deres selskab. Ved at være eller blive ven med dem, som andre foragter.

5. Resumé

Jesus elsker alle slags mennesker

Mattæus mødte Jesu kærlighed - og fulgte ham

At være ven med Jesus er at være *hvor* han er og *som* han er.

Forslag til aktiviteter

Invitér en *rigtig* tolder eller ansat på skatteforvaltningen på besøg for at fortælle om sit arbejde. Evt. kan vedkommende holde timen og så samtidig fortælle om sit eget arbejde.

Lav et kort over Israel og markér nogen af toldstationerne. Vi får kun fortalt direkte i NT om romerske toldsteder i Kapernaum (Mattæus) og i Jeriko (Zakkæus), men der var toldsteder i alle større byer og især i havnebyer og byer på handelsruterne mellem Syrien og Egypten. Se et kort i et bibelatlas eller lignende.

Mattæus - den bevingede mand

Evangelisten Mattæus er af malere og andre kunstnere ofte blevet symboliseret med en bevinget mand. Det skyldes sandsynligvis, at Mattæus så kraftigt understreger Jesu menneskelige natur. Det ser vi allerede i åbningsversene, hvor Mattæus understreger at Jesus er *søn af David, søn af Abraham*. Som jøde har det nemlig været Mattæus magtpåliggende, at vise Jesu slægtskab med fædrene i den gamle pagt.

Selve symbolet med den bevingede mand er med al sandsynlighed hentet fra profeten Ezekiel, som i et syn så fire bevingede væsener med ansigt som et menneske, en løve, en okse og en ørn. I kirkekunsten er netop disse symboler blevet brugt til at symboliserer de fire evangelister.

Mattæus var hverken før eller efter sit kald engleagtig eller bevinget. Tværtimod havde han været en offentlig hadet tolder, som stod i besættelsesmagts tjeneste. Vi véd ikke med sikkerhed om han snød som Zakæus gjorde det, men eftersom det var meget almindeligt blandt tolderne, har Mattæus sikkert ikke været nogen undtagelse. Før sin kaldelse hed han Levi, og ofte ser vi at mennesker skifter navn, når de som Mattæus skifter sindelag og giver Jesus plads i sit hjerte.

Illustration af pointen

Forberedelse

Skaf to æg. Et råt og et hårdkogt, men lad vær med at pille dem. Hav en skål parat til at slå det rå æg ud i og en klud til at tørre fingrene.

Handlingsforløb

Jeg har to æg med mig idag! De ser næsten fuldstændig éns ud. De har begge omtrent samme størrelse, samme form og samme farve. Men faktisk er de meget forskellige. Vi kan bare ikke se det, fordi forskellen er indeni. Prøv at se!

(Slå først det rå æg ud i skålen)

Det her æg er et ganske almindelig råt æg. Hvordan tror I det andet ser ud indeni?

(Lad børnene svare og pil så det hårdkogte æg)

Selvom begge æg så éns ud på ydersiden, så var de faktisk meget forskellige indvendig. Ét af dem har forandret sig, fordi det er blevet kogt.

Morale

1. Jesus ser ikke på det ydre, men på hjertet
2. Når vi møder Jesu kærlighed forandres vores indre ligesom æggets, når det bliver kogt.
3. På samme måde som det hårdkogte æg aldrig igen kan blive råt, vil forandringen i vores hjerte også blive til *evigt* liv for os, hvis vi bliver i Jesu kærlighed.

Bibeltime 2

Andreas - verdens første missionær

TEKST

Johannes 1,35-42

MÅL FOR BIBELTIMEN

At hjælpe børnene til at opdage

- at det er os som skal fortælle andre om Jesus
- at den, som tror på Jesus er et vidnesbyrd i alt, hvad han gør

BAGGRUNDSORIENTERING

Johannes Døberen var søn af præsten Zakarias og Elisabeth, som var gamle da de fik sønnen Johannes. Engelen Gabriel havde allerede før han blev født sagt at han skulle være fyldt af Helligånden: *...han må ikke drikke vin og øl, men han skal fyldes med Helligånden allerede fra moders liv, og mange af Israels børn skal han føre tilbage til Herren deres Gud.* (Luk.1,13-17). Han voksede således op i et præstehjem og havde derfor alle muligheder for at blive fortrolig med de hellige skrifter. Under forberedelserne til sin offentlige fremtræden levede han i ørkenen, hvor han klædte sig i en kamelhårskappe og spiste vilde biers honning. Da han begyndte at døbe folk til omvendelse troede mange at han var en profet eller Messias, men på et direkte spørgsmål gjorde han det klart, at hans egentlige opgave var at vise folk hen til Jesus (Luk.3,16-17).

Messias. Udtrykket betyder *Den Salvende* og spiller på den israelittiske tradition, hvor man salvede den, som skulle være konge. Det var nemlig et tegn på at Gud havde udvalgt kongen (Se f.eks. 1. Sam. 9 og 16). Den israelittiske konge fungerede endvidere som Guds repræsentant over for folket og folkets repræsentant overfor Gud. Mange af de hellige skrifter talte imidlertid ikke kun om den jordiske konge, som jo ikke havde formået at skabe varig fred - hverken i politisk eller åndelig forstand. Gennem profeterne havde Gud lovet at der engang skulle komme en speciel konge - Messias - som på afgørende måde skulle oprette Guds rige. Denne messiasforventning var meget stærk i den jødiske befolkning i tiden omkring Jesu fødsel.

Fiskeri. I Galilæa omkring Genezaret Sø var der mange som levede af fiskeriet. De brugte forskellige fiskeredskaber som kastenet, garn og almindelig vod og måtte samarbejde godt, for at få en god fangst. Eftersom Jesus kaldte sine disciple i Galilæa var der derfor naturligt mange fiskere blandt dem.

Betsajda af den græske form Βηθσαιδα, der kommer af et aramaisk stednavn, som betyder *fiskehus* (Matt. 11,21). En by ved Jordanflodens udmunding i Genezaret Sø. Den ældste bydel lå på vestsiden af Jordan, den nye på østsiden i nedre Gaulonitis. Kong Herodes, som byggede det nye Betsaida år 3, gav det navnet *Julias* til ære for kejser Augustus' datter Julia. Det gamle Betsajda blev betragtet som forstad til Betsajda Julias. Jesus var ofte i Betsajda. Det var her han helbredte en blind mand, jvf. Mark.8, og det var hertil han kom efter at have mættet de 5000. Peter, Andreas og Filip var fra denne by.

Andreas kommer af græsk og betyder *mandig*. Bror til apostelen Peter og som denne fra Betsajda, hvor de arbejdede som fiskere (Matt. 10,2; Mark. 1,16 og Joh. 1,45).

Andreas var oprindeligt discipel af Johannes Døberen, men mødte Jesus i forbindelse med Johannes' arbejde i Bethania (Joh. 1,28-43). Da Andreas kom tilbage til Galilæa fortsatte han med fiskeriet en tid sammen med Peter før de fik det endelige kald af Jesus til at følge ham: *Følg mig! Så vil jeg gøre jer til menneskefiskere* (Matt. 4,18-20).

Andreas synes at have været én af dem, som stod Jesus nærmest efter de tre mest kendte Peter, Jakob og Johannes, jvf. Mark. 13, 3 og 4; Joh. 12, 21 og 22. Det var Andreas, der sammen med Filip førte drengen med de 5 brød og 2 fisk til Jesus i forbindelse med brødunderet.

Efter Jesu himmelfart hører vi ikke mere om Andreas i NT, men ifølge traditionen virkede han senere i det sydlige Rusland og i Tyrkiet. Det fortælles også at han til sidst led martyrdøden i Akaja i Grækenland ved at blive korsfæstet på et liggende kors, formet som bogstavet X (det såkaldte *Andreaskors*).

BIBELTIME

1. Indledning

Fortæl lidt om Andreas

- hvordan han levede
- hvordan han mødte Jesus første gang, jvf. Joh. 1,25-40
- Læs eller fortæl beretningen fra Joh. 1,35-42

2. Hvad mødet med Jesus betød for Andreas

Han fandt Messias! Eller rettere: Messias fandt ham, som forgæves selv havde ledt efter Messias! Andreas delte sikkert den store messiasforvening i folket på Jesu tid og havde måske gennem længere tid ledt efter Messias. I mødet med Jesus blev det klart for ham at Jesus var den lovede konge og at Jesus var det Guds lam, som Johannes Døberens gennem sit virke havde forsøgt at pege hen på.

Han begyndte at vidne om Messias! Umiddelbart efter selv at have fundet Messias går han til sin bror Simon Peter, fortæller ham om Jesus og tager ham med til ham. En omstændighed som har givet ham tilnavnet *verdens første missionær*.

3. Jesus møder os!

Hvordan møder Jesus os idag? Lad børnene fortælle lidt om hvad de selv tror.

I hvert fald to nøgletekster i NT viser os at vi møder Jesus når vi samles om Guds Ord.

a. Joh. 1,1-18. Jesus er Ordet.

b. 1.Joh. 1,1-4. *...det, som vi har set og hørt, forkynder vi også for jer.*

Det er for omfattende at gennemgå teksterne med børnene, men brug eventuel den ene af dem til at begrunde at Jesus er usynlig blandt os, når vi samles i hans navn og om hans ord.

Fortæl lidt om hvor vigtigt det derfor er at være dér, hvor Guds Ord lyder

- konkret om søndagskolen, bibelklassen/juniorarbejdet, missionshuset m.m.

4. Vi er Jesu vidner

På samme måde som det fik konsekvenser for Andreas at møde Jesus får det også følger for os. Møder vi Jesus og kommer til tro på ham som vores frelser *tager han bolig i os ved troen*. Og når Jesus bor i os, så betyder det at andre *ser* Jesus fordi han *skinner igennem os* eller *virker igennem os*.

Hvordan kan andre møde Jesus gennem os? Lad børnene fortælle hvad de selv tror!

Læg mærke til pointerne i beretningen om Andreas

- han *begyndte* med at vidne om Jesus for sin bror, altså *en af sine nærmeste*
- han *begyndte* med at vidne *mens han stadig arbejdede som fisker* før Jesus kaldte ham

Vi behøver heller ikke at rejse til missionsmarken eller at blive præster og prædikanter for at vidne om Jesus. Hvis Jesus bor i os, så vil han altid og alle steder virke gennem os så vi er vidner om ham overfor vores familie, lærere, kammerater osv.

5. Resumé

Jesus møder os gennem sit Ord i Bibelen

Når vi tror på Jesus så bor han i os

Når Jesus bor i os virker han altid og alle vegne gennem os

Forslag til aktiviteter

Lav et fint postkort, som kan sendes til en god ven eller én, som trænger til en lille opmunt-ring.

Lav en *streamer* eller et *klistermærke* der fortæller om Jesus og sæt det på penalhuset, skoletasken eller på papiromslaget (!) af én af skolebøgerne.

Lav forbønssedler for venner, familie eller børn i andre lande. En god måde at vise Jesu omsorg for menneskers frelse på.

Invitér en missionær til at fortælle om hvordan han/hun har oplevet Jesus virke gennem sig både *før* og *efter* han/hun blev kaldet til at rejse ud som missionær, for at understrege vigtigheden af at vidne hvor man er. Alternativt kan man invitere en person med et *almindeligt* job til at fortælle om situationer, hvor Jesus har virket og vidnet gennem ham/hende overfor familie, venner eller arbejdskollegaer.

ANDREASKORSET

Illustration af pointen

Forberedelse

Skaf så mange stearinlys så du selv og børnene kan få ét hver. Montér dem eventuelt på en papirskrans så ingen får stearin på hænderne.

Handlingsforløb

Jeg har et lys til hver af jer. (Giv børnene et stearinlys). Nu tænder jeg mit lys for at vise jer noget. Når I kommer hjem, så kan I tænde jeres lys og fortælle til jeres far, mor eller søskende hvad I har hørt og lært. (Tænd stearinlyset!).

Hvad er det I godt kan li' ved stearinlys? (Børnenes svar vil som regel være noget i retning af: *de lyser op i mørket, er hyggelige, får én til at tænke på fødseldag eller jul osv.*). Det er rigtigt altsammen. Men der er også noget andet ved stearinlys, som gør dem helt specielle. Hvad ville der ske, hvis jeg brugte mit lys til at tænde et af jeres lys? (Lad børnene svare!) Lad os prøve og se! (Tænd ét af børnenes stearinlys!) Hvad skete der med mit lys? (Lad børnene svare!) Rigtigt! Mit lys brænder stadigvæk. Men hvad skete der med NN's (brug barnets navn) lys? (Lad børnene svare!) Rigtigt! Nu brænder det også! Fordi jeg havde lys i mit stearinlys var jeg istand til at *dele* mit lys med NN.

Morale

1. Når vi kommer til tro på Jesus tager han bolig i os (tændes lyset i vores liv)
2. Når vi tror på Jesus kan vi dele Jesus med dem ved at tænde deres lys, dvs. ved at gøre som Andreas der inviterede sin bror til at møde Jesus.
3. På samme måde som éns eget lys ikke går ud fordi man deler det med andre, vil Jesus også stadig bo i vores hjerter, hvis vi deler ham med vores venner. Og så vil vi være én mere til at fortælle andre om Jesus.

Bibeltime 3

Jakob og Johannes - stræberne

TEKST

Markus 10,35-45

MÅL FOR BIBELTIMEN

At hjælpe børnene til at opdage

- at i Guds rige er den største den mindste og den mindste den største
- at de tjener Jesus, når de gør godt mod andre

BAGGRUNDSORIENTERING

Menneskesønnen er den vigtigste kristologiske titel i evangelierne. Den forekommer 85 gange i NT. Udtrykket er en oversættelse af det græske udtryk ο υιος του ανθρωπου som igen er en gengivelse af det hebraiske *bæn-'adam* og det aramaiske *bar-nasha'*. Den græske betegnelse kan let føre til den misforståelse, at *Menneskesønnen* betyder *menneskets søn* og at det dermed skal sige noget om Jesu genetiske ophav. Men betegnelsen skal først og fremmest forstås ud fra semittisk sprogbrug, hvor man knytter en betegnelse til substantivet *bæn/bar*, der betyder *søn*, for at beskrive et enkelt bestemt eksemplar indenfor *arten*. *Menneskesønnen* er derfor den bedste oversættelse og betegner altså Jesus som en ganske bestemt person, der hører menneskeslægten til.

Jesu brug af titlen på sig selv skal ses på baggrund af profeten Daniels Bog kapitel 7, hvor Daniel ser netop *Menneskesønnen* tiltræde det messianske evige verdensherredømme efter verdensdommen.

Det er ikke tilfældigt at Jesus netop i episoden med Jakob og Johannes benytter denne titel. Forventningen til *Menneskesønnen* ud fra Daniels profeti var nemlig præget af en forventning om en stærk jordisk konge. Måske er det også derfor Jakob og Johannes vil sikre sig pladserne ved siden af tronstolen. Men det er netop denne forventning Jesus vil korrigere, og ved at bruge denne titel om sig selv og sin *tjeneste* lærer han disciplene og os at *Menneskesønnen kom for at tjene* (Mark.10,45), *for at frelse* (Luk.9,56), *for at give sit liv som løsesum for mange* (Mat.20,28), *tilvejebragte dette gennem sin stedfortrædende lidelse, død og opstandelse* (Luk.9,22), *er i sin herlighed som den opstandne stadig Menneskesønnen* (Ap.G.7,56; Joh.Åb.1,13) og *kommer igen for at dømme verden* (Mat.25,31).

Jakob og Johannes. Sønner af Zebedæus og Salome, som var en søster af Jesu mor (Matt.4,21; Luk.5,10; Se også Matt.27,56; Mark.15,40 og 16,1). Jakob var den ældste og begge brødrene omtales første gang i NT sammen med Peter (Luk.5,10). De var alle fiskere med bopæl i Betsajda ved Genezaret Sø i Galilæa. Da Jesus opfordrede dem til at følge ham adlød de villigt (Matt.4,21-22). Flere steder i NT tyder på at disse tre stod Jesus særlig nær. Det var f.eks. kun dem Jesus havde med sig på forklarelsens bjerg (Matt.17,1), ved opvækkelsen af Jairus' pige (Mark.5,37) og i Getsemane under Jesu bønnekamp (Mark.14,33). Johannes betegner iøvrigt også sig selv som *den discipel Jesus elskede* i Johannesevangeliet. Jakob og hans bror blev kaldt *boanerges*, βοανεργης, som betyder *tordensønnerne*. Det kan både hænge sammen med deres noget heftige temperament eller deres iver efter at tjene Jesus. Beretningen om deres forsøg på at sikre sig sæderne ved Jesu højre side vidner om en høj grad af selvsikkerhed. Et karaktertræk som udløste irritation og højlydt kritik fra de andre apostle (Mark.10,41).

Jakob var den første af apostlene som led martyrdøden. På Heroden Agrippas befaling blev han ifølge Ap.G.12,2 henrettet år 44 e.Kr.

Johannes var den første som så den opstandne Jesus ved strandbredden i Galilæa efter opstandelsen (Joh.27,1) og var også blandt vidnerne til himmelfarten (Ap.G.1,1f.). Sammen med Peter blev han kastet i fængsel af det store råd (Ap.G.4,1f.) og det var også disse to der sendtes afsted til de vakte i Samaria (Ap.G.8,14f.). Ved apostelen Paulus' andet besøg i Jerusalem befandt Johannes sig der stadig (Ap.G.15,6 +31 og Gal.2,9) mens vi ikke hører noget om ham ved Paulus sidste besøg i Jerusalem (Ap.G.21). Ifølge traditionen var Johannes i flere år menighedsforstander i Efesus men blev under kejser Domitians (81-96 e.Kr.) kristenforfølgelser forvist til klippeøen Patmos, hvor han skrev sin Åbenbaringsbog. Under kejser Nerva (96-98 e.Kr.) slap Johannes væk fra Patmos og vendte ifølge traditionen tilbage til Efesus, hvor han antagelig skrev sine 3 NT'lige breve. Ifølge traditionen var Johannes den eneste som ikke led martyrdøden. Han skulle være død i en alder af omkring 100 år og være gravlagt i Efesus.

BIBELTIME

1. Indledning

Fortæl lidt om Jakob og Johannes

- hvordan de var
- hvordan de mødte Jesus, jvf. Luk.5,1-11
- Læs eller fortæl beretningen fra Mark.10,35-45

2. Om hvordan Jakob og Johannes tjente Jesus

Deres tjeneste var præget af ivrighed og selvsikkerhed. På forklarelsens bjerg blev de så ivrige at de foreslog Jesus at bygge hytter så de kunne blive deroppe og da de kom ned i dalen igen blev de fortørnede over at de efter en så stor oplevelse *ikke engang* kunne drive dæmonen ud af den månesyge dreng. Og da Jesus tog dem med sig i Getsemane Have var de sikkert overbevist om, at de ville være Jesus en stor støtte og må have været noget slukørede da de gang på gang faldt i søvn selvom Jesus havde bedt dem om at våge og bede. Denne ivrige selvsikkerhed i tjenesten for Mesteren må derfor ofte have vakt samme irriterede og vrede reaktion hos de andre disciple som vi hører om i Mark.10.

Fortæl lidt om hvordan vi undertiden *fører os frem* i misforstået selvsikkerhed, hvor vi istedet for burde tjene Gud og mennesker med en mere ydmyg fremfærd og med en større sund selverkendelse.

3. Om hvordan Jesus tjener

Den stærkeste tekst om Jesus som vores tjener i NT har vi Joh.13,1-17 om fodvaskningen, men også Paulus' ord fra Fil.2,6-8 understreger at Jesus gav afkald på sin guddomsmagt for at tjene mennesket. Alt hvad Jesus gjorde, gjorde han for menneskets skyld og i menneskets sted.

Fortæl lidt om hvordan Jesus gennem hele sit liv *gik imod strømmen*. Mens det i hans omgivelser gik ud på at skaffe sig magt og position lod han sig frivillig blive andres tjener og brugte sit liv på at hjælpe, helbrede, trøste, lytte, give, elske. En kærlighed der kulminerede da han også gik i døden for mennesket, jvf. hyrdebilledet i Joh.10 og ordene i Joh.15,13: *Større kærlighed har ingen end den at sætte sit liv til for sine venner. I er mine venner...*

4. Om hvordan vi tjener Jesus

Peter, Jakob og Johannes var fra starten de største brushoveder blandt disciplene. De havde temperament, var selvsikre og ivrige. Men ved at leve sammen med Jesus lærte de deres egen svaghed at kende; lærte ydmyghedens lektie; lærte at *den som vil være den største skal blive den mindste og den som vil være den mindste skal blive den største*. Og mest af alt har nok fodvaskningen gjort indtryk på dem. For når Jesus ikke var for god til at tjene dem og vaske deres fødder, så skulle de skamme sig hvis de følte sig for gode til at tjene andre. På samme måde skaber det også tjenersind i os, når vi lever sammen med Jesus. Også selvom vi er ivrige og selvsikre stræbere som Jakob og Johannes, der gerne vil gøre en ekstraordinær indsats i Guds rige. Også vi får lov til at tjene ham på vores måde. Men måske skal vi som Jakob og Johannes lære nogle ting først.

5. Resumé

Jakob og Johannes' selvsikkerhed og stræberi forhindrede dem i at være Jesu tjenere.

Jesus viser os et ægte tjenersind gennem sit stedfortrædende liv.

Lever vi sammen med Jesus kan han også skabe det rette tjenersind i os.

Forslag til aktiviteter

Lav en indsamlingsbøsse, hvor børnene derhjemme eller i den lokale søndagskole/bibelklasse/juniorklub kan samle penge ind til andre. Planlæg eventuelt et indsamlingsprojekt, hvor pengene f.eks. kan gå til missionsarbejdet eller nødhjælpsarbejdet.

Arrangér et besøg på et plejehjem eller hos nogle ældre, som ville blive glad for besøg. Brug eventuelt tiden i forbindelse med bibeltimen til at lave en gave, som børnene kan have med ved besøget: en tegning, et brev, en buket blomster eller grene osv.

Planlæg en indsamling af brugt tøj og brugte sko som så kan sendes til mennesker som har brug for det. Undersøg på forhånd hvilke organisationer der sender tøj afsted og hvor du kan aflevere det. Alternativt kan I holde *fernisering* og sælge børnenes tegninger. Pengene kan så sendes til samme formål.

Fortælling til illustration af pointen

Han gik i en andens sted

Under 2. verdenskrig havde tyskerne en koncentrationslejr i Auschwitz i det sydlige Polen. Her dræbte de over 4 millioner fanger, især jødiske og polske.

En af dem hed Maximilian Kolbe, en katolsk præst. I august 1941 var han med på et fangehold, der under sult og mishandling byggede veje 14 timer om dagen. Da det lykkedes en af fangerne at flygte pegede tyskerne den nærmeste morgen 10 mand ud. Som straf for flugten skulle de ti spærres inde i dødsbunkeren og dø af sult og tørst.

En af de udpegede skreg fortvivlet, at han havde kone og børn, så han hverken kunne eller ville dø.

Så trådte Maximilian Kolbe et skridt frem for den rasende tyske kommandant og sagde: "Jeg er alene, jeg er præst, men han har kone og børn. Jeg beder om at måtte tage hans plads!"

Kommandanten sagde: "Manden er gal", men gav sin tilladelse. De ti fanger blev spærret inde og døde en efter en. Bruno Borgowiec, som gjorde tjeneste i bunkeren, kunne senere fortælle, at Maximilian Kolbe døde som en af de sidste, efter hele tiden at have trøstet sine medfanger.

Han, der gik fri, hed Franciszek Gajovniczek. Han kom hjem til kone og børn.

Bibeltime 4

Filip - den glemsomme

TEKST

Johannes 6,5-14

MÅL FOR BIBELTIMEN

At hjælpe børnene til at opdage

- at i Guds rige bliver man aldrig udlært
- at de stadig har noget at lære om Jesus

BAGGRUNDSORIENTERING

Undere. Jesu undergerninger har en central plads i NT. Hans gerninger er beviset for at han er udsendt af Gud (Joh.5,36) og har altid som funktion at underbygge Jesu guddommelige autoritet og derved tydeliggøre kaldet til tro. Undergerningerne afspejler hver for sig Jesu væsen og er udtryk for hans kærlighed og omsorg for mennesker i lidelse og nød. Hensigten med underne var aldrig at vække opsigt men at bringe hjælp og forløsning ved at bringe Guds kraft ind i menneskers liv.

Undergerningerne møder os både ved at Gud bruger naturlige hændelsesforløb i naturen og gennem Guds helt særlige indgriben på tværs af naturlovene.

Denar. Romersk mønt, der svarer til den græske drakme. Når Filip i beretningen om bespisningen siger at ikke engang for 200 denarer brød kunne mætte skaren så skal det ses på den baggrund at en daglejers løn på det tidspunkt kun udgjorde omkring 1 denar. Det drejer det sig altså om ca. 200 dagslønninger. Følgende romerske mønter var i brug på Jesu tid:

Lepton (enkens *skærv*) svarende til omkring ½ øre

Kodranten svarende til omkring 1 øre

Assarion = 1/16 drakme svarende til omkring 4 øre

Denar = drakme svarende til omkring 70 øre

Stater (oversættes ofte med *sekel*) = 4 drakmer svarende til omkring 3 kr.

Mine = 100 drakmer svarende til omkring 70 kr.

Talent = 6000 drakmer svarende til omkring 4200 kr.

Filip var fra Betsajda ligesom Peter og Andreas (Se *Betsajda* under *Baggrundsoplysninger* til Bibeltimen om Andreas). Filip var en af de første som blev kaldet til at følge Jesus og fra Joh.1,45 véd vi at han straks fulgte lydigt efter. Det kunne tyde på at han i lighed med Peter og Andreas en tid i forvejen har været Johannes Døberens discipel.

Det første Filip gjorde efter sit møde med Jesus var at vidne om ham for Nathanael (Joh.1,46). Da Nathanael nok så skeptisk spurgte om noget godt kunne komme fra Nazareth sagde Filip *Kom og se!* og førte Nathanael til Jesus. Senere da Jesus sendte disciplene ud to og to er det Filip og Nathanael, der følges ad.

Filip omtales i forbindelse med bespisningen af de 5000, hvor han med sin snusfornuft kommer frem til at det ikke på nogen måde går an at skaffe mad til så mange mennesker. Alligevel fik han lov til at bære brød ud til den store og sultne skare mennesker (Joh.6,1ff.). Samme forsigtighed kommer frem, da nogle grækere kom til ham fordi de ville se Jesus. Filip må først rådslå med Andreas før han tør bringe deres ønske frem for Jesus (Joh.12,20ff.). Da Jesus var sammen med sine disciple den sidste aften var det Filip, der sagde til Jesus *Vi os Faderen og det er os nok!* og hvor Jesus svarer ham *Så lang tid har jeg været hos jer, og du kender mig ikke, Filip? Den, der har set mig, har set Faderen;* (Joh.14,8ff.).

Efter pinsedagen virkede Filip sammen med de øvrige apostle i Israel og ifølge traditionen skulle han have virket som missionær i Lilleasien. Kirkehistorikeren Eusebius fortæller om ham at han var *et stort lys i Asien*. Ifølge traditionen led han martyrdøden i Hierapolis i Frygien i Lilleasien (det nuværende Tyrkiet).

BIBELTIME

1. Indledning

Fortæl kort om Filip og hans møde med Jesus.

2. Filip var snusfornuftig

Filip var den jordnære type, der straks gav sig til at vurdere situationen og beregne hvorvidt det ville være muligt at skaffe mad til så mange mennesker. Selvom han allerede på dette tidspunkt må have oplevet Jesu magt og myndighed end ikke strejfede tanken ham, at der skulle sørges for mad på anden måde end den sædvanlige: at man gik til byen for at købe brød. Men selvom han ikke havde tanke for Guds indgriben og Jesu underfulde omsorg for skaren, så fik han alligevel lov til at opleve underet. Og underet blev ikke bare en slags hurra-oplevelse for Filip men lærte ham noget mere om Jesus end han vidste i forvejen. Underet var ikke et tegn fritsvævende i tid og rum men et tegn *på* noget. Nemlig en understregning af, at Jesus, Guds Søn, har al magt i himmelen og på jorden. Ham var der grund til at lytte til og tro på. Ikke bare når han gjorde undere men også på hans nøgne ord.

Prøv eventuelt at forme dette punkt som en slags genfortælling af brødunderet set med Filips øjne, så det kommer frem at han, den jordnære og snusfornuftige, lærte noget mere om Gud og Jesus den dag.

3. Filip var sig selv

Filip *lod ikke som om* han hele tiden havde ventet et under da Jesus forvandlede de 5 bygbrød og to fisk. Han *undertrykte heller ikke* sine spørgsmål, da han på et senere tidspunkt kom i tvivl om hvem Jesus var, jvf. Joh. 14,8ff. Nej, han var ærlig og kunne ikke tage maske på og spille en anden end den, han i virkeligheden var: den jordnære som havde svært ved at tro på det guddommelige, underfulde og overnaturlige og den glemsomme, der igen og igen havde brug for at få forklaret hvem Jesus var.

Fortæl eventuelt lidt om hvor ofte gruppepres kan få os til at tage masker på og spille roller overfor hinanden istedet for at være ærlige og være dem vi inderst inde er. Af angst for ikke at blive taget alvorligt eller for at blive drillet og mobbet for at være anderledes.

4. Vi må komme til Jesus som vi er!

Men læg mærke til at Jesus ikke nogen af gangene bliver vred eller irriteret på Filip og afviser hans spørgsmål. Jesus bebrejder ham nok i Joh. 14,8f. at han ikke kan huske hvad han har set og hørt, men han afviser ikke den glemsomme og tvivlende Filip. Tværtimod giver han et udførligt svar så Filip igen kan få greb om hvem Jesus er og hvad han betyder for ham. På samme måde ønsker Jesus også at vi skal være os selv og ærligt stille de spørgsmål som vi har overfor ham. Han vil aldrig afvise os men gentager gerne det som vi ikke har forstået eller det som vi har hørt men har glemt igen. For han vil hellere end noget i verden at vi skal forstå at han er vores frelser så vi glad og gerne vil høre ham til og følge ham.

5. Vi må vide hvem Jesus er for at fortælle andre om ham

Det er ikke kun vigtigt for vores egen skyld at vi kender Jesus og véd at han er vores frelser. For kun når vi kender Jesus, fordi vi har turdet stille vores spørgsmål til ham og fremsætte vores ønsker for ham, så kan også vi sige til vores venner og kammerater: *Kom og se!*

6. Resumé

Som Filip må vi være os selv og ærligt stille vores spørgsmål til Jesus.

Det er vigtigt at kende Jesus og vide hvem han er, hvis vi skal vise andre hen til ham.

Forslag til aktiviteter

Lav en spørgsmålskasse, sådan at alle kan stille de spørgsmål de går og tumler med uden at blotte sig alt for meget overfor de andre. Kassen kan enten bruges på lejren eller mere permanent i børneklubben.

Fortæl selv eller få besøg af en *almindelig snusfornuftig* kristen, som kan vidne om et eksempel på Guds underfulde indgriben i det daglige. Enten en *omvendelsehistorie* eller en oplevelse hvor Gud på en særlig måde udfriede af nød eller lidelse.

Illustration af pointen

Forberedelse

Medbring et glas med vand

Handlingsforløb

Jeg har et glas vand med mig her. Da jeg var en lille dreng/pige puttede min far eller mor mig i seng, når jeg skulle sove og gik ud af soveværelset så jeg kunne falde i søvn. Ofte havde jeg ikke lyst til at sove og fandt på alverdens ting for at ikke at falde i søvn. F.eks. blev jeg næsten altid tørstig lige efter jeg var kommet i seng. Og jeg blev mere og mere tørstig og råbte som regel til sidst *Mor! Jeg er tørstig! Må jeg få noget saft!* Og som regel kom mor så ind med et glas vand eller saft til mig. Prøv nu at forestille dig at jeg lå i min seng og var tørstig, men at jeg *ikke* spurgte min mor om noget at drikke. Jeg blev mere og mere tørstig og ønskede højere og højere at få noget at drikke, men jeg spurgte ikke om det. Ja, så ville jeg heller ikke få noget.

Beretningen om Filip viser os at sådan behøver det ikke at være med os og Gud. Det betyder ikke at Gud altid kommer med det vi beder om. Din mor ville nok heller ikke komme hvis du råbte inde fra din seng og bad om en yankiebar?! Chokolade er noget skidt at falde i søvn på. På samme måde vil Gud også kun give os det, som er godt og sundt for os. Men uanset hvad vi beder om, så vil han høre på os. Og selvom det er noget *usundt* vi beder om, så hører han på det og vil gerne forklare os *hvorfor* det er usundt. Men det er vigtigt at vi vover at spørge istedet for bare at blive ved med at være *tørstige*. Hvis vi ikke spørger, så finder vi måske aldrig ud af hvem Jesus er og hvad han synes er godt at give os?!

Morale

1. Alle har spørgsmål, som de ønsker besvaret.
2. På samme måde som drengen *ikke* ville få stillet sin tørst hvis han ikke spurgte om vand, sådan får vi heller ikke stillet vores *åndelige* tørst, hvis vi ikke stiller vores spørgsmål til Jesus.
3. Selvom vi er usikre på hvor godt eller sundt dét, vi beder om, er, så vil Gud altid høre på os og forklare os hvad der er godt for os.

Bibeltime 5

Peter - den seje og feje

TEKST

Mattæus 14,22-33

MÅL FOR BIBELTIMEN

At give børnene tillid til

- at Jesus kan bruge selv vores fejhed til noget godt.
- at det går an at være hans discipel selv om man fejler.

BAGGRUNDSORIENTERING

Situationen. Teksten følger i tid umiddelbart efter beretningen i den foregående bibeltime om bespisningsunderet og skal ses i sammenhæng med denne. Når Jesus nemlig *nødte disciplene til at gå om bord i båden og tage i forvejen over til den anden side* må han have været træt efter at have været samlingspunkt for den store skare mennesker da bl.a. bespisningsunderet fandt sted.

Stadier. Græsk længdemål svarende til 192 meter.

Fjerde nattevagt. Det hebraiske døgn begyndte ved solnedgang, jvf. 1.Mos.1,5 og 5.Mos.23,11. Det spillede først og fremmest en rolle ved bestemmelsen af helligdage; i daglig praksis var morgenen dagens begyndelse. På nytestamentlig er en opdeling af dagen i timer og minutter forudsat i f.eks. Matt.20,3-6. Natten inddeltes på gammeltestamentlig tid i *tre nattevagter*, jvf. Dom.7,19; 2.Mos.14,24 og Sl.90,4. I NT har man imidlertid tilsyneladende overtaget den romerske inddeling i *fire nattevagter*, jvf. Matt.14,25 og Mark.13,35. Fjerde nattevagt var således tidligt om morgenen på grænsen til daggyr.

Genezaret Sø. Genezaret er en gengivelse af det græske Γενησαρετ og kommer muligvis af det hebraiske *gannesarim* der betyder *fyrstens have*. Kaldes også Tiberiassøen eller Galilæasøen og ligger 208 meter under havoverfladen. Fordi søen ligger så lavt er klimaet tropisk med en gennemsnitstemperatur om sommeren på 30 grader. Vandoverfladen varierer lidt efter årstiden. Efter regntiden synker den ca. 1 meter mens den om foråret (april/maj) stiger tilsvarende igen, fordi den smeltede sne fra Hermonbjerget løber ned i den. Rundt om søen er der rige mineralforekomster og midt i søen er der varme kilder som bobler op. Derfor er vandet i søen også rigt på mineraler. Søen var - og er - meget rig på fisk og hovederhvervet i de mange byer omkring søen var derfor naturligt fiskeriet.

Søen ligger meget natursmukt og kaldes *Galilæas øje*. Galilæas land ligger ved den nordvestre strand mens der ved søens sydlige og sydvestlige bred er bjerglandskab næsten helt ned til søen. Vinden kommer ofte styrtdende gennem de smalle bjergpas ind over søen og danner pludselige stormvejr. Det er med al sandsynlighed disse overraskende stormvejr vi hører om flere steder i NT, jvf. Matt.8,23 og 14,24.

Peter. Navnet er en gengivelse af det græske Πέτρος, *Petros*, som betyder *klippe, sten*. Jesus gav også Peter tilnavnet Κεφας, *Kefas*, der ligeledes betyder *klippe*, jvf. Joh.1,43. Hans oprindelige hebraiske navn var *Shime'on*. Det møder vi f.eks. i 2.Pet.1,1. Senere blev det på græsk til det Ζιμων, *Simon*, som vi kender fra vores Ny Testamente.

Simon Peter var fra Betsajda (Joh.1,45) og søn af Johannes (Joh.1,43 og 21,15) men flyttede senere til Kapernaum sammen med sin bror Andreas. Både Simon Peter og hans bror Andreas var fiskere (Matt.4,18) og fiskede sammen med Zebedæussønnerne Jakob og Johannes (Luk.5,10). Han havde hus sammen med Andreas i Kapernaum og eftersom Mark.1,30 fortæller om hans svigermor, må han antageligen have været gift. I 1.Kor.9,5 antydes det at hans hustru senere har fulgt ham i hans omflakkende tilværelse. Ellers hører vi ikke noget om Fru Peter i NT. Han havde ikke nogen videre uddannelse (Ap.G.4,13), men kunne som de fleste på den tid tale græsk.

Vi ved ikke med sikkerhed om han i lighed med sin bror Andreas først har været discipel af Johannes Døbereren. Under alle omstændigheder var det på grund af Johannes Døberens vidnesbyrd at Andreas førte sin bror til Jesus (Joh.1,35-43).

Peter er uden sammenligning den blandt apostlene, som er nævnt flest gange i NT. Hans navn står først i alle listerne over apostlene, og gennem hele NT får man det klare indtryk at det var ham, der var discipelflokkens aktive og impulsive leder. Centralt i NT's vidnesbyrd om Peter står både hans tidlige erkendelse af Jesu som Messias og beretningen om hans fald og oprejsning.

Flere gange gav Jesus Peter en særstilling blandt de andre apostle. Allerede da Andreas førte ham til Jesus sagde Jesus: *Simon, Johannes' søn. Du skal hedde Kefas*. Og da Peter 3 år senere på vegne af de 12 aflagde sin bekendelse *Du er Messias, den levende Guds søn* fik han tilsagnet: *Du er Peter (klippen) og på denne klippe vil jeg bygge min kirke* (Matt. 16,15-18). Peter er klippen, fordi han som apostel var den første til at aflægge den bekendelse som kirken bygger på og som alle, der vil være Kristi lemmer må dele. På grund af denne bekendelse fik Peter derfor *nøglerne til Himmeriget* dvs. overladt ansvaret som portner og forvalter i kirken.

Ikke bare i discipelflokken men også i den første menighed kom Peter til at indtage en central plads. Allerede ved åndsudgydelsen den første pinse tager han lederansvaret og bliver disciplenes talsmand overfor folkemængden. Og indadtil får han stor autoritet i menigheden. En autoritet, der var vigtig, da Gud ville åbne jødernes øjne for at evangeliet også var for hedningerne. Gennem Peters syn i Ap.G. 10,1-48 blev den første jødekristne menighed nemlig afgørende overbevist om at frelsen var for alle mennesker.

Det er vanskeligt at følge Peters virksomhed, men de hentydninger vi finder i NT tyder på, at mens Jakob, Herrens bror, blev leder af menigheden i Jerusalem tog Peter sig af missionsarbejdet i Palæstina. Han var på et tidspunkt i Antiokia (Gal. 2), har muligvis også været i Korint (1.Kor. 1,12) og havde kontakt med de kristne i den nordlige del af Lilleasien (1.Pet. 1,1). På sine missionsrejser kom han til sidst til Rom (Rom. 5,13), hvor han led martyrdøden under kejser Neros forfølgelse omkring år 64. Ifølge kirkehistorikeren Eusebius blev han korsfæstet med hovedet nedad, fordi han ikke så sig værdig til at blive korsfæstet på samme måde som sin Mester og herre.

Markus - den bevingede løve

Mens alle evangelierne og delvis Apostlenes Gerninger fremhæver Peters indsats og hans forhold til Jesus, så er det Markusevangeliet, som klarest viser os hvem Peter var. Markus, som skrev evangeliet kan med rette kaldes apostlen Peters åndelige søn, og måske er det også det Peter selv hentyder til i 1.Pet. 5,13. En af kirkefædrene, Papias, har ifølge kirkehistorikeren Eusebius sagt om Markus at *Markus var Peters tolk, optegnede nøje hvad han huskede (omend ikke i rækkefølge) af det som var sagt og gjort af Herren*. En anden af kirkefædrene, Irenæus, kalder Markus for Peters discipel og tolk og siger at Peter må have stået bag Markus da denne skrev sit evangelium, for ikke i ét af de andre evangelier fremhæves i så høj grad det som var ydmygende for Peter og udelades det som kunne tjene til hans ære.

Den bevingede løve har i kirkekunsten fra begyndelsen været brugt som symbol på Markus. Det skyldes sandsynligvis at Markus i sit evangelium så kraftig understreger Jesu magt ved at fremhæve Jesu mange undergerninger. Jesus er *Løven af Juda stamme* og denne guddommelige titel går netop på Jesu guddommelige magt og myndighed, og mens Mattæus er optaget af at vise Jesu menneskelighed, vil Markus først og fremmest understrege netop denne guddommelighed hos Jesus. Han slår da også allerede fra starten af sit evangelium Jesu guddommelige ophav fast: *Begyndelsen på evangeliet om Jesus Kristus, Guds Søn* (Mark. 1,1). Jesus Kristus, som Markus altså skriver om, er Kongernes Konge. Som Løven er dyrenes konge har Jesus Kristus al magt i himmelen og på jorden. Og med denne magt vandt Jesus livet tilbage igen da han påskemorgen opstod fra de døde for at give os liv.

BIBELTIME

1. Indledning

Genfortæl beretningen. Brug eventuelt en model af Genezaret Sø, f.eks. noget blåt karton, og en legetøjsbåd til at illustrere genfortællingen for bedre at give børnene indtryk af de fysiske forhold i og omkring Genezaret Sø. De har jo allerede hørt om den flere gange.

2. Jesus har omsorg for sine disciple

Da disciplene ude på Genezaret Sø blev overrasket af hårdt vejr, så Jesus det og kom dem til hjælp. På samme måde ser Jesus også vores nød, hvad enten vi selv har rodet os ud i den eller vi som disciplene er blevet overrasket af den.

Giv eksempler på selvskyldt og uforskyldt nød og understreg af Jesus ser den.

Ligeledes kommer Jesus også gående til os på det *hav af problemer*, som har bragt os i nød. For at udfri os af nøden og give os tryghed og varme. Mange steder i Bibelen understreges netop denne sandhed. Se f.eks. Salme 50,15, Salme 91,14-16 og Salme 121 eller i NT Hebr.2,17-18 og 1.Pet.1,3-5.

3. Nøden viste disciplene deres afhængighed af Jesus

I Matt.8,26 ser vi hvordan disciplene i en lignende situation blev bange og råbte om hjælp og da Peter - efter at have adlydt Jesu kald til at komme ud til sig - begynder at synke, må også han sande sin totale afhængighed af Jesu hjælp.

Sådan bruger Jesus også idag forskellige nødssituationer i vores liv til at vise os vores afhængighed af ham. Både når det gælder almenmenneskelige nødssituationer og når vi i tjenesten for ham stoler på egne kræfter og ressourcer.

Fortæl gerne om egne oplevelser, hvor afhængigheden af Jesus blev stærk og tydelig.

4. Peter satsede trods tvivl på Jesus i sin nød

Peter har sikkert haft sine tvivl om hvorvidt han kunne gå på vandet. Men Peter var den vovede og menneskelige set dumdristige type, som sprang ud i det vanvittige at gå på vandet. Et vidnesbyrd til os om at også vi må satse på Jesus og menneskelig set være dumdristige selvom vi ikke forstår alt og selvom vi ikke er sikker på at han er der for at hjælpe os. Beretningen viser os, at det *er* han, men at han måske ved at skjule sig lidt for os vil lære os *helt* at stole på sig.

5. Peters vovemod var et vidnesbyrd for de andre

De andre disciple har garanteret gjort store øjne, da Peter satte foden på vandet og gik ud til Jesus. Dumt, har de nok tænkt. Men Peter blev et vidnesbyrd for dem om, at der sker noget, når man går på Jesu ord og at *troens dumdristige vovemod* bragte Peter nærmere Jesus. Ikke bare i bogstavelig forstand men også i overført betydning.

Sådan kan vi også være vidnesbyrd for hinanden. F.eks. ved at gå til møde og gudstjeneste, ved at vidne og fortælle om Jesus, selvom vores venner og kammerater synes det er dumt og livsødelæggende for os. For går vi på Jesu ord og stoler på ham, så vil vi *altid* være sammen med ham.

6. Resumé

Jesus har omsorg for sine venner og kommer dem til hjælp i deres nød.

Gennem menneskelig nød vil Jesus lære os at stole på ham.

Ved at *springe ud i det* trods tvivl, når Jesus kalder, kan vi være et vidnesbyrd for andre.

Forslag til aktiviteter

Lav en collage over Genezaret Sø med byer, bjergskrånninger, fiskerbåde m.m. Benyt den baggrundsvideo børnene har fået i de foregående bibeltimer og supplér eventuelt med oplysninger, så de kan tegne, klippe, klistre, forme og modelere en model af området.

Invitér en kristen fisker til at fortælle om havet og de oplevelser han har haft i hårdt vejr. Gerne også om hans forhold til Gud i sådanne nødssituationer.

Illustration af pointen

Forberedelse

Læg en smuk blomst i en skotøjsæske og læg låget på. Sørg for at ingen har set, hvad der er i æsken.

Handlingsforløb

Er der nogen, der véd, hvad jeg har hér i æsken? Det er en flot blomst! Nu lader jeg én af jer komme op og se blomsten - men kun én. Resten af jer bliver nødt til at *tro* at der er en flot blomst i æsken.

Lad én af børnene komme op og kigge i æsken og stil ham/hende derefter følgende spørgsmål:

Hvad så du i æsken? Hvad farve var den? Hvor stor var den?

Hvor mange af jer andre tror, at der er en blomst i æsken? Selvom I altså ikke har set den, så tror de fleste af jer alligevel på det?!

I Biblen er der et ord for at *stole* på noget man ikke har set. Det er ordet *tro*. Når mennesker siger de *tror på Gud*, så betyder det altså at selvom de ikke kan se ham, så har noget overbevist dem om, at han er der. Blomsten i æsken her er ægte nok også selvom de fleste af jer ikke kan se den! Og på samme måde er Gud *ægte* nok selvom de fleste af os ikke har set ham.

Men nogen har set ham. Læs. 1.Joh.1,1-4. Og mange flere er blevet overbevist om at han er til. Jeg tror også at han er til. At han er min frelser og vil hjælpe mig i al min nød. Derfor fortæller jeg dig det, så du også kan blive overbevist om at han er din frelser.

Morale

1. Ting kan godt være ægte selvom vi ikke kan se dem.
2. På samme måde som blomsten i æsken virkelig var der, selvom de fleste ikke kunne se den, er Jesus her også usynligt tilstede
3. På samme måde som disciplene først troede Jesus var et spøgelse og først blev overbevist da Jesus hjalp dem, bliver vi også overbevist ved at Jesus hjælper os. Derfor er det vigtigt at vi hører hvad han har gjort til vores frelse.

Bibeltid 6

Judas - forræderen

TEKST

Mattæus 26, 14-29

MÅL FOR BIBELTIMEN

At vise børnene

- at det kan lade sig gøre at være *sammen med* Jesu disciple uden at være *en af dem*
- at man kan forspilde chancen for at blive frelst og for at få evigt liv

BAGGRUNDSORIENTERING

Nadvermåltidet er navnet på sakrale kristne måltid. Det kaldes også *Herrens måltid* (1.Kor.11,20), *brødsbrydelsen* (Ap.G. 2,42; 2,46 og 20,7), *Herrens bord* (1.Kor.10,21 jvf. Ap.G.2,42). Flere steder i GT kan siges at danne baggrund for det nytestamentlige nadvermåltid. *Måltidsfællesskabet* spiller en væsentlig rolle i Israel og bruges mange steder til at udtrykke fællesskab mellem forskellige parter, f.eks. mellem Isak og Abimelek i 1.Mos.26,26-31. Ligeledes spillede også Israels *offermåltider* en væsentlig rolle i israelitternes religiøse liv. Offermåltidet skabte fællesskab mellem Gud og mennesker og indbyrdes fællesskab mellem de deltagende parter. Det var f.eks. tilfældet med det *hellige måltid*, som præstekongen Melkizedek tilberedte for Abraham. Men første og fremmest er det *det jødiske påskemåltid*, som blev indstiftet ved udgangen fra Egypten, der danner baggrund for nadveren. Til forskel fra de andre forbilleder på nadveren i GT, foreskygges nemlig på en helt speciel måde *indholdet* af nadveren i spisningen af påskelammet. I NT henvises der jo netop til påskelammet af Johannes Døberen (Joh.1,29: *Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd*), af Jesus (Mat.26,27: *..dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til synderens forladelse..*) og af Paulus (1.Kor.5,7: *..også vores påskelam er slagtet, Kristus*). Disse forbilleder viser os således noget om nadverens betydning. For på samme måde som i de gammeltestamentlige forbilleder er også det nytestamentlige nadvermåltid et udtryk for fællesskab mellem Gud og mennesker og mennesker indbyrdes. Et fællesskab som er muliggjort fordi JesuKristus blev slagtet som vores sonofferlam. Ved at deltage i nadverens fællesskabsmåltid får vi således del i Jesu død og opstandelse, dvs. syndernes forladelse, en fuldkommen retfærdighed og et evigt liv.

Judas er en dansk gengivelse af det græske Ιουδᾶς, som kommer af det hebraiske *Jehudah*. Det betyder *berømt, prist*. Judas var søn af Simon og bar tilnavnet *Iskariot*, der betyder *manden fra Kariot*. Selvom Jesus udvalgte Judas Iskariot til apostel, vidste han på forhånd at Judas ville forråde ham. Da mange tog anstød af Jesu tale i Kapernaum (Joh.6,22-59) og Peter i den forbindelse forsikrede Jesus om apostlenes troskab, svarede Jesus: *Har jeg ikke selv udvalgt jer tolv, og dog er en af jer en djævel?* Og evangelisten Johannes tilføjer så selv: *Han talte om Judas, Simon Iskariots søn; for det var ham, der skulle forråde ham, og han var en af de tolv* (Joh.6,60-71). Senere i sin ypperstepræstelige bøn giver Jesus udtryk for samme forsyn ved at kalde Judas for *fortabelsens søn* (Joh.17,12). Judas var kasserer for apostelflokken, som levede i en slags økonomisk fællesskab sammen med deres Mester og herre Jesus (Joh.13,29). Flere steder bliver det imidlertid klart, at Judas svigtede den tillid de andre havde vist ham ved at overlade ham deres fælles kasse. Da Maria salvede Jesu fødder blev Judas forarget over at hun ikke i stedet solgte salven og brugte pengene på de fattige. I samme forbindelse (Joh.12,3ff.) fortæller Johannes om Judas: *Det sagde han ikke, fordi han brød sig om de fattige, men fordi han var en tyv; han var nemlig den, der stod for pengeskasse, og han stak noget til side af det, der blev lagt i den*. Det skulle da også vise sig, at kærlighed til penge skulle blive hans skæbne. Det var netop for penge, nærmere bestemt 30 sølvpenge, han forrådte og solgte Jesus til ypperstepræsterne (Mat.26,14). Et forræderi Jesus altså kendt til, men som først blev åbenbart for de andre, da Jesus under nadvermåltidet afslørede ham overfor de andre apostle. Ikke længe efter forrådte Judas så Jesus i Getsemane have og da han kort efter angrede sin handling, var det for sent. Jesus var på vej til korset og ypperstepræsterne ville ikke have mere med ham at gøre. Og Judas' sorgelige liv ender med at han smider sine sølvpenge ind i templet og går bort og hænger sig (Mat.27,3-5). Judas' blodige sølvpenge brugte ypperstepræsterne til at købe *pottemagerens mark* til gravplads for fremmede (Mat.27,6-8 og Ap.G.1,18-19).

BIBELTIME

1. Hvem Judas var

Jesus havde en plads i Judas' hjerte. Han var med fra starten og oplevede mange ting sammen med sin herre og Mester. Han fik desuden den betroede opgave med at passe på deres fælles pengekasse. Men samtidig véd vi også synden fik plads i Judas' hjerte. Hans pengebegær fik lov til at leve side om side med troen på Jesus og styrkede ham til sidst i ulykke.

Et stærkt og advarende eksempel til os om *ikke* at lade synden *trives* i vores liv. Vel må vi leve med synden, men der er forskel på at tolerere eller ligefrem *elske* den, som Judas gjorde og på at *døje* med den og leve i daglig kamp med den. Giv gerne eksempler på hvordan synd og fristelser også nemt får plads i vores hjerte.

3. Hvordan Jesus oplevede Judas

Jesus kender alt og vidste derfor også at synden fik plads i Judas' hjerte (Joh.2,25; 4,25-29). Alligevel elsker Jesus også Judas. Gennem hele forløbet ønsker Jesus at være sammen med Judas. Selv ved nadvermåltidet er det ikke Jesus, som *smider Judas ud*, men ham selv, der går. Og selv i Getsamane Have kalder Jesus ham for ven: *Ven, hvorfor er du her?*

På samme måde ønsker Jesus også at være sammen med mennesker idag. Selvom synden har fået plads i vores hjerte holder Jesus ikke op med at elske og, men benytter enhver lejlighed til at være sammen med os for at redde os for evigheden.

4. Hvordan oplevede de andre disciple Judas

De andre disciple har uden tvivl syntes Judas var dygtig til det økonomiske. De har også haft tillid til ham som en fin og troværdig person. Ellers ville de med al sandsynlighed *ikke* have valgt ham til at være kasserer.

Selvom bl.a. Johannes skriver at han stjal fra kassen, så er det uden tvivl set i bakspejlet. Mens de stod i det så de ikke Judas' hykleri, dobbeltmoral og hans frafald. Først da soldaterne sammen med Judas kom og tog Jesus fra dem forstod de sammenhængen. Da blev de vrede på ham og Peter huggede således i arrigskab øret af ypperstepræstens tjener Malkus.

Sådan kan det også lade sig gøre for os at leve et dobbeltliv, hvor vi på den ene side er sammen med vores kristne kammerater og udadtil lever som kristne, men i vores hjerte har givet plads til synden og fristelserne.

5. Om at forspilde sin chance

Jesus elskede *alle* sine disciple, også Judas, og *alle* disciplene svigtede ham på et eller andet tidspunkt. Særlig Peter måtte sande at også han kunne svigte sin herre og mester. Men til forskel fra Judas, så bekendte Peter sit fald og tog imod Jesu udstrakte hånd efter opstandelsen. Jesus strakte også flere gange sin hånd ud til Judas, men forgæves. Han ville ikke.

Jesus elsker alle mennesker og strækker sin frelsende hånd ud til alle. Men ikke alle vil tage imod den. Fordi de - som Judas - elsker pengene, fristelsen og synden. Har du brug for ham eller vælger du som Judas fortabelsen?

6. Resumé

Jesus ved alt og kender alles hjerter.

Jesus ser ikke på det ydre men på hjertet, når det drejer sig om at høre ham til.

Det kan lade sig gøre at leve sammen med andre kristne uden selv at være kristen.

Bekender vi ikke vores synd og tager imod Jesu frelsende hånd, går vi fortabt.

Forslag til aktiviteter

Læs beretningen i Matt.26,47-56 om Judas' forræderi og bed bagefter børnene om at tegne en tegning af det. Læs så teksten langsomt op igen og lad børnene lægge deres tegninger ned på gulvet efterhånden som beretningen kommer til det, som de har tegnet. Børnene lægger ofte mærke til forskellige ting i beretningen og det kan være fint at få en snak bagefter om hvorfor de lige har valgt at tegne dét eller dét. På den måde tvinges børnene også til at tænke over hvad ordene i teksten betyder.

Romersk sølv mønt fra år 14-37 e.Kr. En mønt som altså var i omløb på den tid Judas modtog sin betaling for Jesus på 30 sølvpenge.

Illustration af pointen

Forberedelse

Få fat på en billet (færgebillet, togbillet, busbillet eller lignende).

Handlingsforløb

Gemt hér i min lomme har jeg noget meget værdifuldt. (Tag billetten op og vis den frem). Måske undrer I jer over at sådan et lille stykke papir kan være så værdifuldt?! Er der nogen som kan gætte hvad det er?

Ja, det er en billet. Men ikke bare en gammel billet. Det er en billet til (.....). Og den er så værdifuldt, fordi der er rift om billetterne den dag, hvor jeg skal rejse. Hvis jeg smider den væk, så kan jeg ikke komme afsted.

Jesus inviterer os også med på en rejse. En rejse, hvor vi her på jorden skal følge ham. En rejse, hvor vi efter døden skal få lov til at følge ham hjem i himmelen hos Gud. Og på samme måde som jeg var nødt til at have en billet for at komme med (.....) er jeg også nødt til at have en billet til himlen. Min billet får jeg, når Jesus får lov til at være min frelser. Når jeg bekender min synd for ham og tager imod hans frelsende hånd, så har jeg adgang til himlen.

Det kan godt lade sig gøre at rejse sammen med andre kristne her på jorden, som Judas gjorde det sammen med de andre disciple. Men har jeg ikke billetten, har jeg ikke taget imod Jesus som min frelser, så må jeg dø alene uden Jesus. Og det ender i fortabelsen. Så tag imod billetten. Jesus vil også give dig en ved at du bekender din synd for ham og tager imod hans frelse. Det kan stadig nås!

Morale

1. En gyldig billet er eneste adgang til f.eks. en færge eller en bus.
2. At komme med til himlen kræver syndernes forladelse og det kan kun Jesus give. *Jeg er vejen sandheden og livet; ingen kommer til Faderen uden ved mig!* (Joh.14,6).
3. Det kan stadig nås. Der er stadig flere billetter.